

SECCIÓ DE SENDERS

AE TALAIA

RUTA DEL TER

Etapa 6: SANT QUIRZE DE BESORA – MOLÍ DE LA FORADADA BORGONYÀ – TORELLÓ

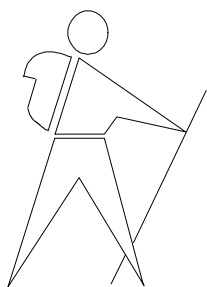
1 de juny de 2014

HORARI PREVIST

Sortida de la Plaça de l'Estació de Vilanova i la Geltrú.	6 h 30 min
Sant Quirze de Besora. Esmorzar.	8 h 15 min
Inici de l'etapa.	8 h 45 min
WP 15. Pont de ferro. Reagrupament.	9 h 55 min
	10 h 05 min
WP 27 – WP 28. Borgonyà. Reagrupament.	11 h 15 min
	11 h 25 min
WP 40. Barri de Montserrat. Reagrupament.	12 h 20 min
	12 h 30 min
Torelló. Final d'etapa. Dinar.	12 h 45 min
Sortida cap a Vilanova.	16 h 30 min
Vilanova i la Geltrú.	18 h 15 min

Notes.-

- ** Esmorzarem a Sant Quirze de Besora, hi ha el bar Way (antic La Cogulera) i d'altres. Dinarem a Torelló; hi ha restaurants.
- ** Tingueu en compte que l'organització sempre **pot modificar aquesta previsió** d'horari en funció de com es vagi desenvolupant l'etapa (Condicions meteorològiques, retards o avançaments imprevistos, etc).
- ** Si us plau, sigueu puntuals, respecte els reagrupaments i **mantingueu sempre contacte visual** amb els que us segueixen; si cal espereu-vos. Intenteu seguir els horaris previstos, és a dir, no correu ni aneu massa lents! **(Penseu que aneu en grup).**
- ** **Atenció:** Per a qualsevol comunicació amb la Secció el dissabte abans de l'excursió o el mateix diumenge (mitja hora abans de la sortida) **utilitzeu només** el telèfon 687 04 39 76 (Agustí Poch).
- ** Els vocals coordinadors d'aquesta sortida són l'Isidre Poch i l'Agustí Poch. En tot moment cal respectar les seves indicacions.

SECCIÓ DE SENDERS

AE TALAIA

RUTA DEL TER

Etapa 6: **SANT QUIRZE DE BESORA – MOLÍ DE LA FORADADA** **BORGONYÀ – TORELLÓ**

1 de juny de 2014

DESCRIPCIÓ DE L'ETAPA

Començarem l'etapa d'avui a Sant Quirze de Besora al pont sobre el riu Ter. Passat el pont anirem pel costat del riu, aigües avall, seguint el recorregut compartit del GR-3 i del GR-210. Més enllà del Molí de la Foradada, el GR-3 s'enfilà cap a l'esquerra, per la serra de la Cogulera, per anar cap a Vidrà, i nosaltres continuarem pel costat del riu seguint el GR-210 que ens acompanyarà fins al final de l'etapa.

Després de passar per sota d'un alt pont del ferrocarril ens **endinsarem en un mar d'ortigues** i continuarem per les Costes del Collell. Una suau grimpada ens situarà per damunt de la via del ferrocarril i tot seguit baixarem a tocar la nova C-17.

Seguint l'ampli meandre que el riu fa a l'indret de la Batallola i després d'ascendir uns metres pel llit d'aquests torrent arribarem a l'antiga colònia de Borgonyà. Vorejarem la colònia seguint el seu canal i seguirem riu avall.

Després de passar pel costat de l'empresa Vila-seca i de la font de Puig-robí entrarem a Torelló pel barri Montserrat des d'on anirem cap a l'estació del ferrocarril punt on finalitzarem l'etapa.

NOTA.- Per tal de facilitar el pas en algun punt concret del recorregut s'aconsella portar bastons.

*****

Horari	Distància (km)	
Parcial	Total	
0:00	0:00	0,000

WP 01. Comencem l'etapa a Sant Quirze de Besora, al pont sobre el riu Ter, el travessem i situats a l'altra banda del pont (573 m) girem a la dreta per el passeig del Ter.

0:04	0:04	0,236

WP 02. En aquest punt deixem el passeig girant a la dreta (570 m) i baixant per unes escales que ens porten a un passeig arbrat amb moreres i plàtans. Seguim pel costat del riu vers la zona esportiva en direcció al camp de futbol.

0:04   0:08   0,470

WP 03. En arribar al camp de futbol cal vorejar-lo girant a l'esquerra i després a la dreta (562,5 m). Més enllà trobem unes pistes de tennis.

0:04   0:12   0,760

WP 04. Passem per sota la via del tren (561,5 m) i seguim pel mateix camí; estem a la zona de Can Guixà.

0:05   0:17   1,100

WP 05. Desemboquem en una carretera i girem cap a la dreta (566 m).

0:03   0:20   1,320

WP 06. Quan la carretera fa un revolt tancat vers l'esquerra (561 m) la deixem per anar cap a la dreta en direcció al riu vorejant el polígon industrial La Foradada que ens queda a l'esquerra.

0:07   0:27   1,790

WP 07. En aquest punt ens trobem amb la riera de la Foradada (552 m) que haurem de passar a gual per unes pedres. Un cop a l'altra banda seguim en la mateixa direcció travessant un rocallís.

Nota.- Si el pas a gual presentés dificultats es pot anar cap a l'esquerra pel camí que puja pel costat de la riera de la Foradada fins arribar a la pista asfaltada d'accés al polígon industrial; en aquest punt hi ha un pal indicador. Tot seguit cal anar cap a la dreta pel camí que és continuació de la pista

Després de deixar l'accés al molí de Can Domènech (antic molí de la Foradada) a l'esquerra es travessa la riera de la Foradada per un pont. Just creuat el pont deixem un camí a l'esquerra i l'accés a la finca de la Foradada a la dreta. Uns metres més endavant trobem una bifurcació; hem d'anar per la branca de la dreta per retrobar el sender.

0:02   0:29   1,930

WP 08. Desemboquem en el camí que ve del Molí de la Foradada (558 m) i que seguirem cap a la dreta vorejant el riu durant una estona.

0:11   0:40   2,680

WP 09. En aquest punt (562 m) deixem el camí que ens portaria al mas de l'Illa, per girar 180° a la dreta i seguir per un camí descendent per apropar-nos novament al riu. Travessem per les Planes del Solà.

0:10   0:50   3,370

WP 10. Passades les Planes del Solà, creuem el Torrent de l'Illa (547 m) i pugem lleugerament.

0:05   0:55   3,690

WP 11. Ens trobem un corriol que ens ve per l'esquerra; el seguim cap a la dreta.

0:02   0:57   3,830

WP 12. Deixem el camí i girem a la dreta; baixem en direcció al riu.

0:06   1:03   4,260

WP 13. Per l'esquerra se'ns uneix un corriol.

0:02   1:05   4,400

WP 14. Travessem una línia elèctrica; a l'altre costat del riu hi veiem la petita central hidroelèctrica de l'Illa.

0:03   1:08   4,590

WP 15. Passem per sota d'un alt pont de ferro per on va la via del tren (545 m). A l'altra banda del pont deixem la pista i anem per un camí a la dreta. **Alerta amb les ortigues!**

0:15   1:23   5,600

WP 16. Després de deixar una resclosa a la dreta, que quasi no es veu, arribem en un ample camí que seguirem cap la dreta (542 m). El camí baixa fins arribar al riu i després puja vers la via del tren sense arribar a creuar-la.

0:08   1:31   6,150

WP 17. Fem un gir a la dreta per damunt d'un rocam costerut; cal ajudar-se amb les mans en algun moment. Anem paral·lels a la via del tren que ens queda soterrada a la nostra esquerra (560 m).

0:02   1:33   6,280

WP 18. Enllacem amb una carretera que ens ve per l'esquerra després de passar per sobre de la via del tren (571,5 m). Seguim aquesta carretera cap a la dreta de cara avall vers uns contenidors de deixalles.

0:02   1:35   6,440

WP 19. Deixem a la dreta (564 m) un tram de carretera que ens portaria a una rotonda que permet enllaçar amb la C-17. Seguim en el mateix sentit que portàvem.

0:04   1:39   6,700

WP 20. El sòl passa a ser de terra. Arribem a tocar de la C-17 i girem cap a l'esquerra (533 m).

0:02   1:41   6,820

WP 21. Cal deixar el camí i prendre un corriol vers l'esquerra; el riu ens queda a la dreta.

0:09   1:50   7,440

WP 22. A l'esquerra hi veiem un pont per on el tren passa per damunt d'un petit torrent (535 m).

0:06   1:56   7,870

WP 23. Ens trobem amb unes barraques semi-derruïdes i amb el torrent de la Batallola (527,5 m), cal anar a l'esquerra per passar per sota del pont de la via del tren anant pel llit del torrent (no hi baixa gaire aigua). Continuem amunt per un corriol d'herba.

0:02   1:58   8,020

WP 24. Després de travessar una passera de fusta, cal anar atents als senyals. Girem cap a la dreta per un corriol i el camí torna a enfilar-se durant una bona estona.

0:12   2:10   8,830

WP 25. En arribar en una zona més planera i baixadora se'ns ajunta un camí per l'esquerra (574 m).

0:02   2:12   8,960

WP 26. Arribem en una pista més ampla on hi ha una zona de descans que s'ha fet en un antic abocador clausurat.

0:07   2:19   9,310

WP 27 - WP 28. Arribem a l'entrada de Borgonyà (545 m). Una mica més endavant ens trobem amb un pal indicador; ací girem 180° cap a la dreta per anar, tot baixant, cap a Can Tomàs (casa turisme rural).

0:04   2:23   9,560

WP 29. Passem per sota del pont del tren (526 m), tot girant cap a l'esquerra per el costat de l'inici d'un canal; ara el camí forma part del PR - Ronda de Borgonyà. A l'esquerra ens queden unes cases; seguim fins el pont de la carretera que ens queda enlairat.

0:07   2:30   10,000

WP 30. Passat el pont de la carretera girem cap a la dreta i passem per damunt d'un pontet que travessa el canal (521 m), just passat el pontet girem cap a l'esquerra. A la dreta tenim un camp de futbol i a l'esquerra el canal. No deixem el camí que segueix fins una zona on a la dreta hi podem veure uns horts i a l'esquerra tenim les parets d'una gran fàbrica, la voregem fent una lleugera corba a l'esquerra.

0:09   2:39   10,600

WP 31. En aquest punt encara tenim la fàbrica a l'esquerra, passem un pontet per sobre del canal (517,5 m) i seguim endavant fins a la vora de la paret de la carretera que ens talla el pas.

0:03   2:42   10,800

WP 32. Ara ens cal anar cap a la dreta per sota del mur que limita la carretera i a la dreta tornem a veure el riu Ter, de nou tornem al GR, el seguim fins arribar a un pontet.

0:11   2:53   11,500

WP 33. Pontet sobre un canal (514 m), el passem fent un doble gir dreta - esquerra.

0:03   2:56   11,700

WP 34. **Alerta!** Pas barrat hem de deixar el camí que seguíem (512,5 m) i anar cap a la dreta per un camí una mica esborrat al principi.

0:06   3:02   12,100

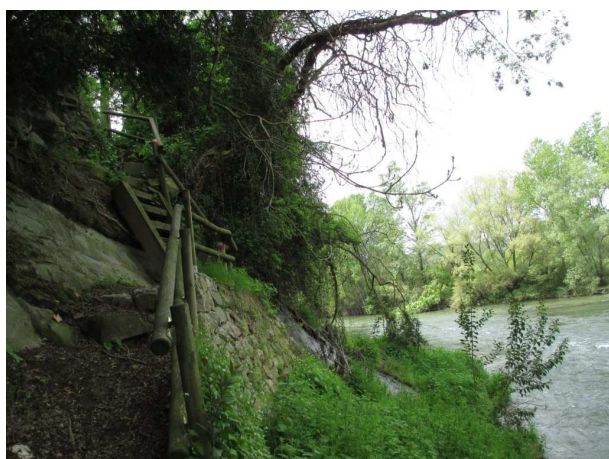
WP 35. El camí fa un gir suau cap a l'esquerra i travessa un pontet sobre el canal (510 m), travessam un camí i seguim recte en direcció a unes naus de la fàbrica Vila-seca.

0:01   3:03   12,200

WP 36. Aquí trobem un pal indicador, fem un gir de 90° cap a la dreta i seguim per un caminet d'herba.

0:06   3:09   12,600

WP 37. El camí arriba a unes escales de fusta força dretes i al cap de munt hi trobem la font de Puig-robí (525 m), seguim la pujada ara per camí.

0:01   3:10   12,700

WP 38. El camí torna a girar 90° a la dreta i segueix fins a trobar-se enfront d'uns horts on hi ha una cruïlla de camins (528,5 m).

0:02   3:12   12,800

WP 39. Davant dels horts girem a l'esquerra seguint el camí principal.

0:01   3:13   12,850

WP 40. Arribem a les primeres cases del barri Montserrat de Torelló (533 m). Seguim una mica a la dreta i ben aviat girem a l'esquerra per el Carrer Girona, fins trobar-nos amb una rotonda on girem cap a l'esquerra per l'Avinguda Montserrat. Seguim aquesta avinguda fins arribar a la via del tren que ens barra el pas; ací girem a la dreta pel carrer Borgonyà en direcció a l'estació del FFCC de Torelló.

0:15   3:28   13,860

WP 41. Estació de Torelló (529 m), punt i final de l'etapa d'avui.

Equip de preparació (24/04/2014): Jordi Martí, Isidre Poch

*****

BORGONYÀ

Borgonyà és una colònia industrial tèxtil del municipi de Sant Vicenç de Torelló (Osona), situat a l'esquerra del Ter, a la part interior d'un meandre encaixat.

Fou aixecada per l'empresa escocesa Coats el 1895 i es convertí en una de les colònies més majestoses de la conca del Ter. El 1903, els Coats s'associaren amb els Fabra, una de les principals empreses cotoneres catalanes; nasqué aleshores, Fabra i Coats, integrada dins la major companyia mundial de fil de cosir. A Borgonyà es produïa el fil de cosir comercialitzat sota el nom de "Cadena", el fil de sorgir "Dàlia" i els torçats dedicats a la producció de xarxes de pesca i lones "Fabra i Coats".

Borgonyà era coneguda a la comarca com "els anglesos", donat l'origen britànic dels seus fundadors. La seva arquitectura recorda l'urbanisme nordeuropeu: habitatges unifamiliars amb pati davanter i ei-xida posterior, jerarquia social ben delimitada i una racional distribució d'edificis públics i de serveis voltats d'un cuidat enjardinament.

Fabra i Coats va dotar Borgonyà d'un seguit de serveis que la van fer modèlica entre les colònies del Ter: església, escoles pels dos sexes, cooperativa, germandat d'assistència, casino, teatre-cinema, camps d'esports, fonda, barberia, baixador del ferrocarril, oficina de correus, cementiri; i des dels anys vint, una escola bressol i els serveis permanents d'un metge i una farmàcia pròpies.

Aquest conjunt de serveis i el manteniment de la colònia a càrrec de l'empresa, eren inspirats per un aclaparador paternalisme i una forta tendència a l'autosuficiència, que no amagaven, però, una clara voluntat de control social.

L'empresa deixà de treballar el 1999 i des d'aleshores l'Ajuntament de Sant Vicenç de Torelló i el Museu del Ter han maldat per reconvertir la colònia en un espai d'interès turístic i pedagògic. L'any 2013 el conjunt fou declarat bé cultural d'interès nacional per la Generalitat de Catalunya.

Té baixador del ferrocarril de Barcelona a Puigcerdà. La seva església (antic santuari de la Mare de Déu de Borgonyà) ha esdevingut parroquial.

*****

TORELLÓ

Torelló es troba al sector que hom coneix com la vall de Torelló o la vall del Riu Ges, la qual és integrada pels municipis de Sant Pere de Torelló, Sant Vicenç de Torelló i el mateix terme de Torelló, cap d'aquesta demarcació geogràfica. El terme, situat al sector septentrional de la Plana de Vic, limita al N amb Sant Vicenç de Torelló i Sant Pere de Torelló, a l'E amb Santa Maria de Corcó, al S amb Manlleu i a l'W amb les Masies de Voltregà i Orís.

La vall de Torelló, formada per la part baixa de la conca del Riu Ges i per la del seu principal afluent, el Riu Fornés, constitueix l'extrem NE de la Plana de Vic i s'endinsa, a frec del Cabrerès, fins a la Garrotxa, amb la qual limita per la serra del Coll de Bracons. Les serralades de Bellmunt i Curull són les formes de relleu més destacables de la vall de Torelló, al N del municipi de Sant Pere de Torelló. El municipi de Torelló té un relleu poc accidentat, si bé es pot destacar el puig de la Guàrdia o de les Tres Creus, al costat de Rocaprevera. Biogeogràficament, les terres es troben dins el domini potencial de la vegetació eurosiberiana caracteritzada per un bosc de roure martinenc.

El terme comprèn la vila de Torelló, cap administratiu, i la colònia de la Coromina. La vila de Torelló, a la confluència del Riu Ges amb el Ter, es va formar al voltant de l'església de Sant Feliu, en l'àmbit de la sagrera, nom encara viu en el passatge de la Sagrera, que és un dels accessos de la plaça Nova. La primitiva plaça del terme es trobava al S de l'antiga sagrera, i té encara una part porticada. Enmig del nucli antic de la vila hi ha l'antiga plaça de la Rectoria i un conjunt de carrerons que es trobaven emmurallats i tenien quatre portals d'accés.

Aquest nucli primitiu s'ultrapassà ja avançat el segle XVII. Fora d'aquest nucli es van organitzar el Carrer Nou (1404), al llarg de l'antic camí ral de Vic, el carrer d'en Carrera, actualment de Rocaprevera (1565), el carrer dels Arcs, el carrer de Capsavila i el carrer de Sant Feliu, ja al segle XVII, com també els carrers de Sant Antoni, de Sant Miquel i de Sant Bartomeu, tot al llarg del segle següent.

L'etapa industrial que s'inicià a mitjan segle XIX comportà l'Eixample de Torelló, a continuació d'aquests antics carrers, i sobretot la construcció del nucli de l'altra banda del Riu Ges. L'aiguat del 1940, que destruï una bona part del carrer de Sant Antoni i del sector situat prop de la desembocadura del riu, portà a la construcció del barri dit de les Cases Barates, a l'extrem SE de la vila, i la moderna i ràpida expansió de les dècades de 1960 i 1970 foren la causa de la formació d'un nucli important a la part NW del terme, sota l'estació del ferrocarril, a les Serrasses, on es creà una nova entitat parroquial, dedicada a la Mare de Déu de Montserrat.

La vila de Torelló conserva, en el nucli antic, velles cases de portals adovellats o amb llandes esculpides que recorden els llinatges tradicionals dels Codolosa, Parrella, Pujols, Vinyes o Calveria, com també carrerons tortuosos o passatges coberts que evoquen la primitiva formació agrupada de la població entorn de l'església de Sant Feliu i la seva sagrera. Cal esmentar que Can Parrella ha estat rehabilitat; a l'edifici hi ha alguns serveis de l'ajuntament i els jardins han esdevingut públics. Al mateix carrer (de Ges Avall) hi ha també l'Espona, casa senyorial on es troben altres dependències municipals.

L'església de Sant Feliu de Torelló, que ja existia el 881, fou reedificada en més d'una ocasió i el 1672 prengué la forma actual, precedida de dues torretes a cada banda de la façana i amb un esvelt campanar. El 1688 en fou beneïda la nau central, però la façana i el campanar es construïren entre el 1704 i el 1713, si bé posteriorment encara s'hi edificà, sobretot a la façana. El 1936 fou destruït l'antic retaule barroc de Pau Costa, obrat entre el 1706 i el 1710, i altres retaules i imatges. Una posterior restauració mostra la traça de l'arquitecte Josep M. Pericas. En un altar lateral es venera el cos del màrtir sant Fortià, un dels sants innocents que hauria estat sacrificat per Herodes i transportat a Torelló el 1298, segons una tradició local. És un sant de devoció molt arrelada en el Torelló històric i molt viu en l'onomàstica antiga i actual.

El santuari de Rocaprevera és el segon temple tradicional de Torelló. Es troba al SW de la vila, a la riba dreta del Ter, enfilat vers el puig de la Guàrdia o de les Tres Creus. Un passeig llarg, ple d'arbres i amb dues fonts ben arranjades, la dels Ocellets i la de Rocaprevera, l'enllaça amb la població. El santuari és esmentat des del 1402, per bé que segons la llegenda fou fundat el 1280 pel prevere Marc Rocca. L'edifici actual fou construït a partir del 1924, d'acord amb el projecte de Josep M. Pericas. La devoció dels torellonencs per la Mare de Déu l'ha adornat i enriquit constantment després del 1936, que fou profanat el santuari i es perdé l'antiga imatge.

La colònia de la Coromina és situada a l'interior d'un dels meandres del Ter, a l'extrem occidental del terme. Iniciada el 1883, hi ha una església dedicada al Sagrat Cor construïda el 1903. Existeixen altres capelles o temples al terme, com ara el temple de Sant Roc, destruït el 1936 i reemplaçat després per un pedró, la capella del mas de Can Codinac o la moderna de Montserrat.

Els masos tradicionals del municipi, alguns dels quals havien estat cases fortes, com Puigdassalit, Puigbacó o Cervià, són els d'Espadamala, la Goula, la Riera, el Reig, Saniars (antiga vila històrica citada en l'acta de consagració de Manlleu del 906), Martorell, Calverons, Malianta, les Vinyes, l'Espona, la Riba i Puig-robí. Gairebé sempre són grans casals, ampliat amb edificacions secundàries, alguns remarcables per la seva situació, com el de Puigdassalit o el de les Vinyes, aquest darrer lligat a l'antiga batllia del terme.

Entre els edificis més moderns cal destacar la torre o casa Pericas, entre el puig de la Guàrdia o de les Tres Creus i la Coromina, construïda cap al 1924. Aquest edifici era la residència de l'arquitecte Josep M. Pericas, i sintetitza els corrents noucentista, neoromànic i modernista, agermanats per aquest arquitecte.

La vila de Torelló degué la seva antiga importància a la capitalitat del terme del castell de Torelló, el qual pertanyia inicialment a la casa comtal i reial. Aquesta l'infeudà als Besora (segle XI), als Montcada (1086-1309), als Vilademany (1324) i als Milany (1347), i finalment fou adquirit l'any 1351, amb el beneplàcit reial, pels Cabrera, els quals el posseïren, amb alguns segrestaments per part del rei, fins a la fi de les senyories jurisdiccionals. Els senyors de Torelló s'anomenaven des del segle XVI marquesos d'Aitona i més tard, ducs de Medinaceli, però tots eren successors dels antics Cabrera.

La vila de Torelló fou des de sempre el nucli central de la jurisdicció del castell de Torelló. Hi radicava la cúria del batlle, el mercat i la plaça per a les assemblees generals dels súbdits del terme. Aquesta preeminència ha estat la causa que l'antiga població de Sant Feliu de Torelló rebés el nom simple de Torelló, mentre que les altres dues entitats de la vall el tenen a manera de determinatiu. Aquest nom deriva del castell que va reunir tots tres termes i que alça encara una part de la seva torre mestra en un aspriu turó del municipi de Sant Vicenç de Torelló.

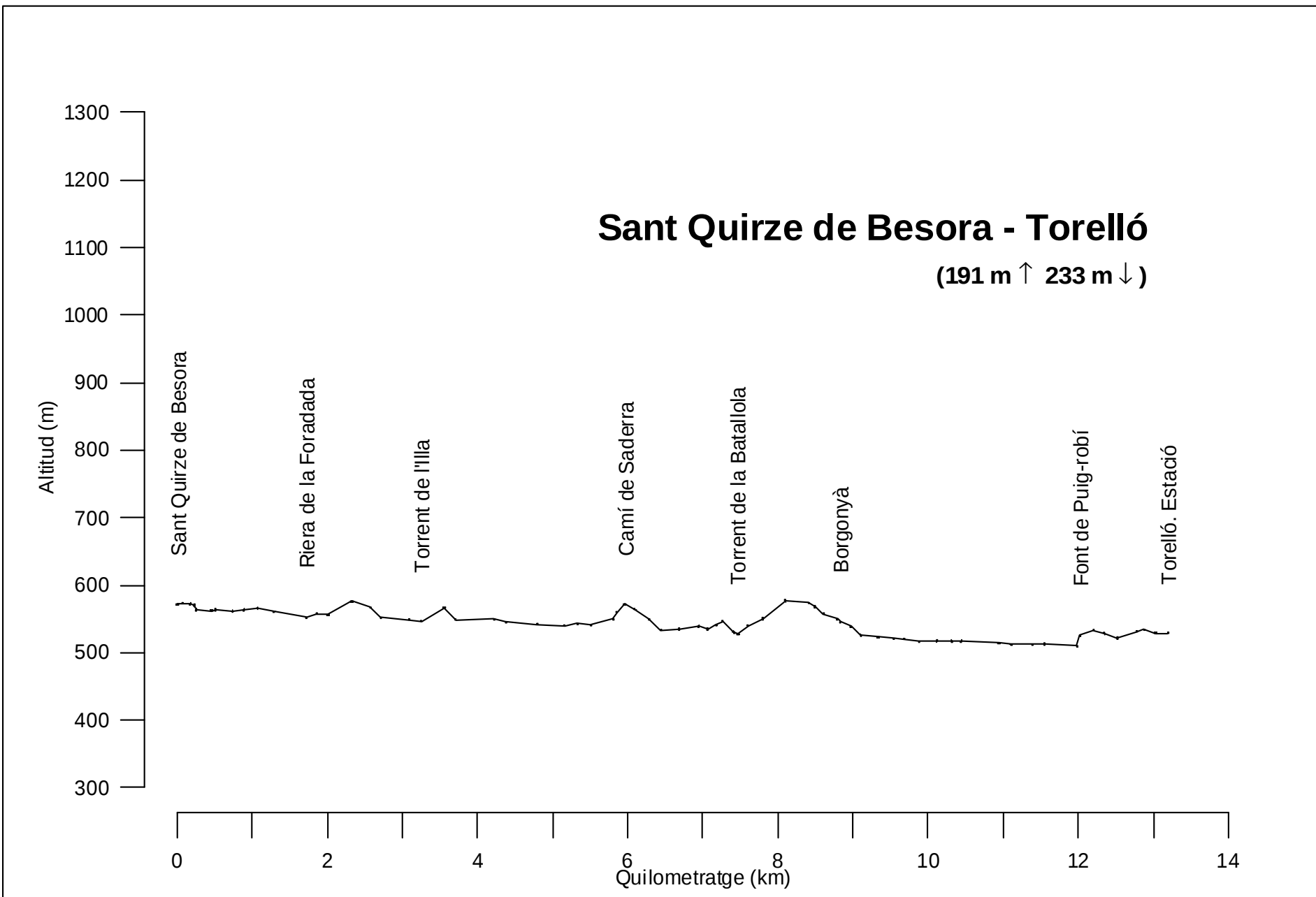
Antigament, la població de Sant Feliu de Torelló, l'actual Torelló, duia el nom de Sant Feliu de Cervià, a causa de la vila rural de Cervià (anomenada en algun document castell de Cervià), que recorda encara el mas Cervià, situat al vessant SW de l'antic puig de la Guàrdia o puig de les Tres Creus, veí de Rocaprevera. Aquesta denominació va subsistir fins a la fi del segle XI, i d'aleshores endavant s'anomenà Sant Feliu de Torelló.

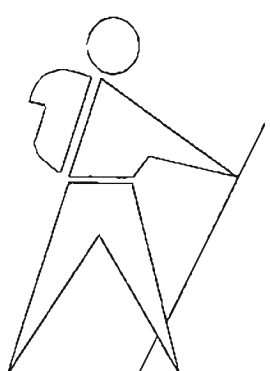
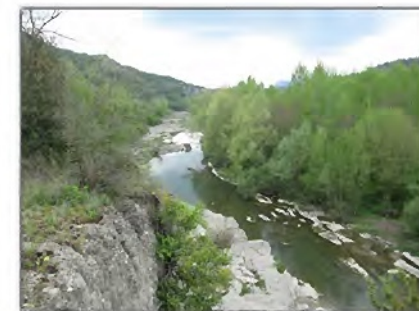
*****
*****

BIBLIOGRAFIA

- ** Ruta del Ter. Seguint el curs del riu
Consorti Alba-Ter (2009).
- ** Institut cartogràfic de Catalunya
<http://www.icc.cat/>
- ** Enciclopèdia Catalana
<http://www.enciclopedia.cat/>
- ** Colònia de Borgonya
<http://www.santvicencdetorello.cat/public/turisme/borgonya.php>
- ** Torelló
www.ajtorello.cat/

Agustí Poch, juny de 2014

RUTA DEL TER

ETAPA 6

SANT QUIRZE DE BESORA-TORELLÓ

1 - JUNY - 2014